

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 40 kap. strafflagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att strafflagen skall kompletteras med ett stadgande om brott mot tystnadsplikten inom Europeiska gemenskaperna. Det föreslås att till kapitlet som gäller tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare skall fogas ifrågavarande stadgande som förutsätts av bestämmelserna om tystnadsplikt för medlemmarna av unionens institutioner, medlemmarna av kommittéer samt anställda i unionen i de fördrag som ligger till grund för Europeiska gemenskaperna, i stadgorna för Europeiska unionens institutioner samt i Europeiska gemenskapernas övriga rättsakter.

Enligt förslaget skall 40 kap. strafflagen kompletteras med ett stadgande som utvidgar tillämpningsområdet för kapitlets stadganden

om brott mot tystnadsplikt och brott mot tystnadsplikt av oaktsamhet så att de också gäller brott mot den tystnadsplikt som regleras i gemenskapernas nämnda bestämmelser, fastän gärningsmannen inte är en tjänsteman eller en offentligt anställd arbetstagare.

Regeringens avsikt är att samtidigt med att det nu föreslagna stadgandet träder i kraft ändra de stadganden om tystnadsplikt som utfärdats med stöd av lagen om allmänna handlingars offentlighet så att anslutningen till Europeiska unionen (EU) inte onödigt inskränker på lagberedningens offentlighet i fråga om ärenden som är under beredning inom unionen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som Finland blir medlem i Europeiska unionen.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Såsom lagstiftning som berör förvaltningen faller offentlighetslagstiftningen i EU inom området för medlemsstaternas interna lagstiftning. Offentlighetsgraden och förfaringssätten för förverkligandet av offentligheten i fråga om andra ärenden än de som behandlas i unionen faller således helt och hållet inom området för medlemsstaternas egen lagstiftningsbehörighet, om inte annat följer av bestämmelserna i de fördrag som ligger till grund för Europeiska gemenskaperna, i stadgorna för EU:s institutioner eller av andra rättsakter som gemenskaperna utfärdat.

I EU är det fråga om samarbete mellan stater, varför fördragen som reglerar unionens

verksamhet samt stadgorna och arbetsordningarna för institutionerna innehåller nödvändiga bestämmelser om den tystnadsplikt som binder dem som arbetar i unionens institutioner och dem som är anställda hos unionen.

2. Nuläge och bedömning av nuläget

Lagstiftningen i Finland innehåller flera stadganden om tystnadsplikt för tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare. Om stats-tjänstemännens tystnadsplikt stadgas i 17 § statstjänstemannalagen (750/94). Enligt detta lagrum får en tjänsteman inte utnyttja, ej heller olovligen för annan röja sådan omständighet i tjänsten som kommit till hans kännedom och

som enligt vad som särskilts stadgats eller bestämts skall hållas hemlig eller som gäller annans hälsotillstånd eller som på grund av sakens beskaffenhet annars uppenbarligen inte får röjas.

Angående i lagrummet nämnd tystnadsplikt om vilken särskilt stadgats kan nämnas 1 § 1 mom. 2 punkten förordningen innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet (650/51), nedan sekretessförordningen, enligt vilken utrikesministeriets och Finlands utrikesrepresentations urkunder rörande underhandlingar med främmande makter om politiska och ekonomiska förhållanden ävensom sådana handlingar beträffande finska statens eller dess medborgares förhållande till utländska myndigheter, vilkas offentliggörande kunde försvåra statens förhållande till utländska makter, skall hållas hemliga.

I 40 kap. 5 § strafflagen (792/89) stadgas straff för en tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare som uppsåtligen eller genom vårdslöshet eller oförsiktighet röjer en uppgift som enligt stadgandena om allmänna handlingars offentlighet skall hållas hemlig eller någon annan omständighet som han i sitt anställningsförhållande fått kännedom om och som enligt ett uttryckligt stadgande i lag eller förordning eller enligt en föreskrift, som en myndighet med stöd av lag särskilt har meddelat inte får yppas, eller utnyttjar sådan kunskap till sin eller någon annans nytta. I 40 kap. 6 § strafflagen (792/89) stadgas för sin del om straff för en tjänsteman och offentligt anställd arbetstagare för olovligt röjande av uppgift i eller om en handling, om han uppsåtligen under den tid hans anställningsförhållande varar eller därefter olovligen röjer en uppgift i eller om en handling som enligt stadgandena om allmänna handlingars offentlighet inte är offentlig, eller om han utnyttjar sådan kunskap till sin eller annans nytta. Enligt 2 kap. 12 § (792/89) strafflagen gäller nämnda stadganden i strafflagen även förtroendevalda i ett offentligt samfund, dock inte riksdagsmän i deras riksdagsmannauppslag. I 27 § lagen om allmänna handlingars offentlighet finns ett straffstadgande som gäller andra än tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av strafflagen och vissa andra lagar, vilka hör till det andra skedet i totalreformen av strafflagstiftningen (RP 94/1993 rd) föreslås att till 38 kap. strafflagen

fogas stadganden om sekretessbrott av enskild och sekretessförseelse. Enligt dessa stadganden påförs straff för överträdelse av tystnadsplikt som anges i lag eller förordning eller som en myndighet särskilt har ålagt med stöd av lag.

Enligt 14 § lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsavtalet och om tillämpningen av avtalet (1504/93) skall den som bryter mot tystnadsplikten enligt artikel 122 i huvudavtalet dömas i enlighet med strafflagens stadganden om tjänstemans brott mot tystnadsplikt, även om gärningsmannen inte är tjänsteman. Ovan nämnda stadgande kan inte tillämpas efter det att Finland blivit medlem i Europeiska unionen.

Såsom ett grundstadgande om tystnadsplikten kan anses artikel 214 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (*Romfördraget*) enligt vilken medlemmarna av gemenskapens institutioner, medlemmarna av kommittéer samt tjänstemän och övriga anställda i gemenskapen, även efter det att deras uppdrag upphört, skall vara förpliktade att inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt, särskilt uppgifter om företag, deras affärsförbindelser eller deras kostnadsförhållanden. Tystnadsplikten gäller professionella hemligheter (obligation of professional secrecy). Detta begrepp motsvarar inte det i Finland använda begreppet yrkeshemligheter, utan det kan närmast karaktäriseras som ett lojalitetsbetonande krav för tjänstemännen och andra som arbetar inom gemenskapen och som går ut på att man ger ut uppgifter om ärenden som är under behandling endast i enlighet med vad det beslutande organet enhälligt har beslutat. Dessutom åtnjuter affärshemligheter och integriteten skydd. Principen om en omfattande tystnadsplikt kan förstås mot bakgrunden att vedertagen internationell praxis är att synpunkter och förhandlingspositioner som en stat framfört under förhandlingar inte lämnas ut utan berörda stats samtycke.

De i artikeln avsedda medlemmarna av gemenskapens institutioner eller medlemmarna av kommittéer är i allmänhet företrädare för medlemsstaterna som dessa befullmäktigat för uppdraget, men dessa organ har också möjlighet att höra andra sakkunniga än sådana som befullmäktigats av medlemsstaterna eller att ha dylika personer t.o.m. såsom medlemmar av institutionerna.

Romfördraget innehåller inte någon bestäm-

melse om överträdelse av tystnadsplikten i artikel 214. Enligt Europeiska gemenskapernas tjänstestadga kan personer som är anställda av Europeiska gemenskaperna påföras disciplinstraff, som kan rikta sig mot lönen eller anställningsförhållandets fortbestånd. Romfördraget innehåller heller inte någon uttrycklig förpliktelse om att brott mot tystnadsplikten bör göras straffbart.

Enligt artikel 194 i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen är ledamöterna och medlemmarna av gemenskapens institutioner, medlemmarna av kommittéerna, gemenskapens tjänstemän och övriga anställda samt alla andra personer, som antingen i tjänsten eller genom sina offentliga eller privata förbindelser med gemenskapens institutioner eller anläggningar eller med de gemensamma företagen skaffar sig eller får vetskap om sådana faktiska förhållanden, upplysningar, kunskaper, dokument eller föremål vilka är sekretessbelagda med stöd av bestämmelser som utfärdats av en medlemsstat eller någon av gemenskapens institutioner, skyldiga att även efter det att deras tjänst eller förbindelser har upphört, bevara sekretessen gentemot obehöriga personer samt allmänheten.

Artikeln gäller alltså också en stor grupp personer som nödvändigtvis inte är anställda av en medlemsstat eller av gemenskapen. Även själva gärningen kan med hänsyn till verksamhetens natur begås i vilken medlemsstat som helst.

Andra stycket i artikeln innehåller en kriminaliseringsskyldighet. Enligt detta stycke skall varje medlemsstat betrakta ett åsidosättande av denna skyldighet som ett brott mot statens sekretessregler; staten skall därvid både i sakligt hänseende och när det gäller behörigheten tillämpa sina rättsregler om brott mot statens säkerhet eller om brott mot tystnadsplikt. En medlemsstat skall också på begäran av varje berörd medlemsstat eller kommissionen väcka talan mot var och en under dess jurisdiktion som begår ett sådant brott.

Enligt artikel 47 i fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen får kommissionen inte lämna ut upplysningar som omfattas av tystnadsplikt; detta gäller särskilt uppgifter som angår företagen och berör deras affärsförbindelser eller kostnadsförhållanden. I artikeln ingår dessutom en möjlighet att yrka skadestånd för skada som förorsakats av brott mot tystnadsplikten.

Bestämmelser om tystnadsplikten ingår dessutom i stadgan för Europeiska gemenskapernas domstol, som innehåller bestämmelser om ed och överläggningssekretess för domare, generaladvokater och justitiesekreterare (artiklarna 2, 8 och 9) samt om evig sekretess i fråga om domstolens överläggningar (artikel 32). Europeiska monetära institutets stadga innehåller en bestämmelse som avviker från det vanliga. Enligt denna bestämmelse gäller tystnadsplikten alla de personer som har tillgång till uppgifter som enligt gemenskapsföreskrifter omfattas av tystnadsplikt (artikel 20). En motsvarande bestämmelse ingår i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (artikel 38).

Även i vissa av Europeiska gemenskapernas förordningar ingår bestämmelser om tystnadsplikt. T.ex. rådets förordning om utlämnande av insynsskyddade statistiska uppgifter till Europeiska gemenskapernas statistikkontor (Euratom, EEG nr 1588/90) innehåller flera bestämmelser om sekretess och skyddande av statistiska uppgifter. Enligt artikel 6 i förordningen skall varje medlemsstat vidta erforderliga åtgärder för att stävja alla brott mot skyldigheten att vidmakthålla insynsskyddet. Dessa åtgärder skall åtminstone omfatta brott begångna inom medlemsstatens territorium av tjänstemän vid EG:s statistikkontor eller övriga personal eller andra fysiska personer som under kontrakt arbetar i statistikkontorets lokaler.

Bestämmelser om tystnadsplikt ingår dessutom i flera av gemenskapernas direktiv. Det typiska är skydd av affärshemligheter som man får vetskap om i olika inspektionsuppgifter. De direktiv som styr värdepappersmarknaderna innehåller också i allmänhet en skyldighet att hemlighålla sådana konfidentiella uppgifter som skall överlämnas åt myndigheterna. Vissa av de skyldigheter som ansluter sig till sekretessen och som förutsätts i direktiven uttrycks i form av en uttrycklig tystnadsplikt, men i många fall uppställer direktivet endast en skyldighet för medlemsstaterna att utfärda nödvändiga stadganden om sekretess.

Största delen av ovan avsedda bestämmelser om tystnadsplikt gäller enligt lagstiftningen i Finland förutom personer som anses som tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare också andra personer. I Europeiska unionens institutioner kan också andra personer än tjänstemän verka som medlemmar av institu-

tionen, som Finlands företrädare eller som sakkunniga. I vissa fall förutsätts det att en medlemsstat sörjer för att brott mot tystnadsplikten som i Finland begås av en person som är anställd i Europeiska gemenskaperna kan bedömas enligt strafflagstiftningen i Finland. Vår gällande lagstiftning innehåller inte någon sådan kriminalisering, men om de kriminaliseringar av sekretessbrott av enskild och sekretessförseelse som föreslås i regeringen proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av strafflagen och vissa andra lagar, vilka hör till det andra skedet i totalreformen av strafflagstiftningen förverkligas kommer strafflagens straffstadganden att gälla brott mot tystnadsplikten som även begås av andra än tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare.

Vid en bedömning av betydelsen av de normer som ingår i Europeiska gemenskapernas primärrätt måste uppmärksamhet också fästas vid artikel 5 i Romfördraget som bygger på en allmän princip om gemensamt ansvar och lojalitet. Enligt artikeln förbinder sig medlemsstaterna att vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördraget eller av åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner. Medlemsstaterna skall också avstå från varje åtgärd som kan äventyra att fördragets mål uppnås.

Såsom framgår av det ovan anförda täcker gällande stadganden om brott mot tystnadsplikten inte alla situationer då det enligt gemenskapsrätten förutsätts tystnadsplikt och bestraffning av brott mot denna plikt. Stadgandet i 40 kap. 5 § strafflagen kan inte tillämpas på brott mot tystnadsplikt som begås av en person som är anställd i EU och inte heller på motsvarande brott som begås av en finsk sakkunnig som enligt 2 kap. 12 § strafflagen inte är en tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagare.

På grund av lojalitetsförpliktelsen i Romfördraget kan det anses motiverat att utsträcka straffbarheten i fråga om brott mot tystnadsplikten i lagstiftningen i Finland även till vissa gärningar i fråga om vilka fördragen eller förordningarna inte uttryckligen kräver att de skall vara straffbara. Om man utanför straffbarheten lämnar en gärning som på motsvarande sätt med överträdande av finsk lag är straffbar, kan det dessutom uppstå situationer som kränker rättskänslan. Det kan inte anses

motiverat att t.ex. en finsk sakkunnig som verkar i gemenskapernas institutioner utan hot om straff i sitt hemland kan offentliggöra uppgifter som skall hållas hemliga, medan en tjänsteman som utför motsvarande uppgifter arbetar under straffhot. Dessutom bör det var möjligt att reagera t.ex. när en finsk tjänsteman, som varit anställd av gemenskaperna och efter uppdragets slut återvänt till sitt hemland, börjar offentliggöra uppgifter som skall hållas hemliga. I praktiken kan det knappast anses att denna fara är betydande, men i värsta fall kan dylik verksamhet äventyra finländarnas trovärdighet för dessa uppgifter.

3. Föreslagna ändringar

Det föreslås att 40 kap. strafflagen skall kompletteras med ett stadgande som utvidgar tillämpningsområdet för kapitlets stadganden om brott mot tystnadsplikt och brott mot tystnadsplikt av oaktsamhet (5 §) så att de också gäller andra personer än i kapitlet avsedda tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare då det är fråga om brott mot den tystnadsplikt som ingår i bestämmelserna i de fördrag som ligger till grund för Europeiska gemenskaperna, i stadgorna för EU:s institutioner eller i Europeiska gemenskapernas andra rättsakter eller bestämmelser. Det föreslagna stadgandet utvidgar kretsen av gärningsmän i nämnda straffstadganden till att gälla alla de personer som har tystnadsplikt enligt nämnda stadganden.

4. Propositionens verkningar

Propositionen har inga ekonomiska verkningar eller verkningar på den offentliga förvaltningens organisationer.

5. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Denna proposition har samband med Finlands medlemskap i Europeiska unionen.

En totalrevidering av lagstiftningen om myndighetshandlingars offentlighet utgående från offentlighetskommissionens betänkande (kommittébetänkande 1992:9) är under arbete vid justitieministeriet. I den proposition som skall avlåtas har man för avsikt att koncentrera de allmänaste stadgandena om tystnadsplikt inklusive stadgandena om utrikessekretess. Eftersom propositionen med en totalrevidering kan avlåtas till riksdagen först under det komman-

de året måste ändringen av stadgandena om utrikessekretess i detta sammanhang göras genom en ändring av berörda förordning. Regeringens avsikt är att samtidigt med den nu föreslagna lagändringen sätta i kraft en ändring av sekretessförordningen, som syftar till att lindra stadgandena om utrikessekretess för att säkerställa att ett EU-medlemskap inte omotiverat inskränker på lagberedningens offentlighet i Finland.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

40 kap. 13 §. Den nya 13 § som enligt förslaget skall fogas till 40 kap. strafflagen kompletterar tillämpningsområdet för brott mot tystnadsplikt och brott mot tystnadsplikt av oaktsamhet enligt 5 § i kapitlet så, att tillämpningsområdet för 40 kap. 5 § strafflagen också kommer att omfatta de personer som är anställda i Europeiska unionen samt sådana personer som verkar i gemenskapernas institutioner och som inte är tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare enligt 2 kap. 12 § strafflagen. I praktiken kommer stadgandets inverkan att begränsa sig till att brott mot tystnadsplikten som begåtts av ovan nämnda personer kan bestraffas i Finland om dessa personer bosätter sig i Finland efter det att de inte längre är anställda i gemenskaperna eller har avslutat sin verksamhet i gemenskapernas institutioner. Om t.ex. en person som är anställd i Europeiska gemenskapernas domstol efter sin ämbetsperiod antingen i Finland eller annorstädes bryter mot sin tystnadsplikt kan han dömas till straff i Finland, om han har begått brottet i Finland eller om han inte kan bestraffas enligt gärningsortens lag på grund av att han har flyttat till Finland. Om gärningsmannen inte är finsk medborgare och brottet har begåtts inom någon annan Europeiska unionens medlemsstats territorium kan han enligt förutsättningarna i lagen om utlämning för brott (456/70) utlämnas för att dömas i berörda stat.

Enligt paragrafen kan *gärningsman* i princip vara vem som helst som har gjort sig skyldig till brott mot den tystnadsplikt som avses i

paragrafen utom tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare som avses i 2 kap. 12 § strafflagen. Om en tjänsteman eller en offentligt anställd arbetstagare bryter mot den tystnadsplikt som följer av Finlands EU-medlemskap bedöms gärningen direkt enligt 40 kap. 5 § strafflagen. En bedömning av om en finsk tjänsteman är berättigad att berätta om ärenden som är under beredning måste grundas på hur förfarandet överensstämmer med den offentlighetsprincip som tillämpas i Finland. Det avgörande i dessa fall blir huruvida tjänstemannen har brutit mot den sekretesskyldighet som följer av förordningen innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet. Sekretesskyldighetens utsträckning bestäms härvid enligt de reviderade 1 § 1 mom. 2 och 2a punkten förordningen innefattande vissa undantag i fråga om allmänna handlingars offentlighet. Vid tillämpningen av dessa lagrum måste även den tystnadsplikt som avses i den nu föreslagna paragrafen tas i beaktande

Kretsen av gärningsmän avgränsas i praktiken av de stadganden som uppställer ifrågavarande tystnadsplikt. Ifrågavarande tystnadsplikt gäller i allmänhet medlemmar av gemenskapernas institutioner eller kommittéer, gemenskapernas tjänstemän och även övriga anställda i gemenskaperna. I vissa fall kan tystnadsplikten gälla en betydligt mer omfattande personkrets, t.ex. tystnadsplikten i artikel 194 i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen. Denna tystnadsplikt gäller förutom ledamöterna och medlemmarna av gemenskapens institutioner, medlemmarna av kommittéerna, gemenskapens tjänstemän och övriga anställda också alla andra personer, som

antingen i tjänsten eller genom sina offentliga eller privata förbindelser med gemenskapens institutioner eller anläggningar eller med de gemensamma företagen skaffar sig de uppgifter som nämns i artikeln. I praktiken begränsar sig stadgandets betydelse emellertid närmast till att de personer som varit anställda i gemenskaperna antingen så som tjänstemän eller som sakkunniga inte efter det att deras uppdrag har upphört kan bryta mot sin tystnadsplikt i Finland utan hot om straff.

Tystnadspliktens innehåll anges ofta rätt obestämt i ifrågavarande bestämmelser och rättsakter. Då stadgandet tillämpas förutsätts därför alltid att man noggrant utreder utsträckningen av ifrågavarande tystnadsplikt. T.ex. begreppet professionella hemligheter motsvarar inte begreppet yrkeshemligheter som används i Finland, utan det kan närmast karaktäriseras som ett lojalitetsbetonande krav för tjänstemännen och andra som arbetar inom gemenskapen och som går ut på att man ger ut uppgifter om ärenden som är under behandling endast i enlighet med vad det beslutande organet enhälligt har beslutat. Det måste alltså klarläggas hur omfattande ärendegrupp denna plikt gäller. En direkt jämförelse med de begrepp som används i Finland kan inte göras, eftersom det förbud mot att röja uppgifter som eftersträvas genom bestämmelserna i själva verket ofta är mindre omfattande än vad motsvarande begrepp i det finska stadgandet syftar på. Dessutom måste det utredas hur ovillkorlig tystnadsplikten är. I vissa fall får man ge ut uppgifter åt en relativt stor krets enligt vedertagen praxis. Pliktens bindande verkan kan variera även tidsmässigt. I vissa fall kan det efter att behandlingen av ärendet har avslutats vara möjligt att behandla omständigheter som i ärendets tidigare beredningsskeden skall hållas hemliga.

I praktiken kan det uppstå situationer då tystnadsplikten enligt gemenskapsrätten åtminstone formellt är mer vidsträckt än ett uttryckligt stadgande om motsvarande sak i finsk lag. Härvid torde det i allmänhet vara fråga om att man inte har haft för avsikt att utsträcka gemenskapsrättens norm så långt som bestämmelsens ordalydelse ger anledning till. Skillnaden kan t.ex. bero på att det förbud mot att röja uppgifter som uppställts av gemenskapen strävar efter att säkerställa att uppgifter som har lämnats gemenskapen inte sprids till utomstående via gemenskapen. Att

röja en uppgift i något annat sammanhang kränker i sådana fall nödvändigtvis inte alls syftet med rättsakten trots att detta skenbart strider mot ifrågavarande rättsakt. Om objektet för bedömningen är en EU-tjänstemans förfarande måste man vid bedömningen beakta de gränser som berörda norm i enlighet med den praxis som har bildats i EU:s administration uppställer för EU-tjänstemannens verksamhet. Slutresultatet kan härvid vara ett annat än om man skulle bedöma en finsk tjänstemans förfarande enligt en tystnadsplikt som i sista hand grundar sig på samma EU-rättsakt.

Allmänt taget torde man kunna anta att det i stor utsträckning är skäl att förhålla sig till hemligheter som ansluter sig till människornas privatliv och speciellt deras hälsotillstånd på samma sätt som enligt lagstiftningen i Finland, medan praxis igen inom andra områden, speciellt beredningssekretessen, klart kan avvika från det som vi har blivit vana vid i det inhemska beredningsarbetet.

Av de förpliktelser i anslutning till den tystnadsplikt som ingår i Europeiska gemenskapernas direktiv kommer lagrummet endast att omfatta sådana bestämmelser i direktiven som innehåller en uttrycklig tystnadsplikt. Det föreslagna stadgandet kan inte tillämpas på direktiv som förutsätter att medlemsstaten stadgar om tystnadsplikten, utan i dessa fall måste ett eventuellt brott bedömas enligt ett sekretesstadgande i finsk lagstiftning.

Det föreslagna stadgandet innehåller inte någon *beskrivning av gärningssätten* vid brott mot tystnadsplikten. Till denna del kan beskrivningarna av gärningssätten i 40 kap. 5 § strafflagen tillämpas. Man måste emellertid beakta att tystnadspliktens innehåll alltid bestäms enligt de gemenskapsrättsakter som nämns i paragrafen. Ett stadgande i strafflagen kan inte utvidga detta innehåll. Om ifrågavarande rättsakt inte gäller utnyttjande av kunskap till egen nytta kan denna punkt i 40 kap. 5 § strafflagen inte tillämpas.

I flera rättsakter förbjuds berörda personer att lämna ut hemligheter. I strafflagen används uttrycket röja. Dessa uttryck torde i allmänhet motsvara varandra. Att lämna ut uppgifter kan lika väl ske genom att lämna ut uppgiften muntligen eller skriftligen som genom att röja den t.ex. genom att presentera en handling som innehåller hemligheten. Det föreslagna stadgandet innehåller inte något stadgande om en gärning som motsvarar olovligt röjande av

uppgift i eller om en handling enligt 40 kap. 6 § strafflagen. På grundval av EU:s normer om tystnadsplikt kan man inte göra en klar uppdelning i hemliga och s.k. icke-offentliga ärenden. Det är därför heller inte ändamålsenligt att försöka använda denna uppdelning som grund för den straffrättsliga regleringen. Enligt förslaget gäller paragrafen endast tystnadsplikt enligt EU:s rättsakter så som den tolkas enligt ovan nämnda principer. Särskilt i fråga om beredningssekretessen är det motiverat att undvika en direkt jämförelse med finsk praxis eller med den sekretesskyldighet som hänför sig till området för utrikespolitiken. Utgångspunkten måste vara de begränsningar av offentligheten som utformats i gemenskapernas praxis.

Möjligheten i 40 kap. 5 § strafflagen att

döma gärningsmannen också till avsättning hänvisar till den tjänst som berörda person eventuellt innehar i ett finskt offentligt samfund. På grundval av detta lagrum kan en person inte dömas att förlora sin tjänst i Europeiska gemenskaperna.

2. Ikraftträdande

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som Finland blir medlem i Europeiska unionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 40 kap. strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 40 kap. strafflagen, sådant det lyder i lag av den 8 september 1989 (792/89), en ny 13 § som följer:

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

13 §

Brott mot tystnadsplikt inom Europeiska gemenskaperna

För brott mot tystnadsplikt och brott mot tystnadsplikt av oaktsamhet döms enligt vad som stadgas i 5 § även andra personer än i nämnda paragraf avsedda tjänstemän eller of-

fentligt anställda arbetstagare som bryter mot tystnadsplikt om vilken bestäms i artikel 214 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen eller i någon annan bestämmelse i de fördrag som ligger till grund för Europeiska gemenskaperna, i stadgorna för Europeiska unionens institutioner eller i Europeiska gemenskapernas övriga rättsakter. På andra än tjänstemän tillämpas dock inte vad som i nämnda paragraf stadgas om avsättning.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 29 december 1994

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Anneli Jäätteenmäki*

